

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ПРОМИСЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Худякова Д.С., здоб. ОС «магістр»
Науковий керівник – д-р екон. наук, проф. **О.О. Нестеренко**
Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна

В періоди економічного спаду, коли фінансова рівновага має суттєве значення, постає завдання для кожного підприємства забезпечити на своєму виробництві кращі результати при найменших витратах. Цього можливо досягти лише якщо в компанії налагоджена система контролю за всіма процесами виробництва, здійснюється постійний аналіз витрат та заходи щодо їх оптимізації. Важливість такого контролю в тому, що він дає змогу компанії вчасно звернути увагу на можливі нерациональні витрати, неправильне ведення обліку витрат, неправильний розрахунок собівартості продукції. Таким контролем є внутрішній аудит витрат на виробництво промислової продукції.

Основною метою внутрішнього аудиту витрат на виробництво продукції є перевірка законності та забезпечення правильності, достовірності обліку витрат на виробництво у первинних документах та звітності підприємства, тому за допомогою певної методики внутрішній аудитор може виявити нові можливості для збільшення випуску продукції, покращення якості, зменшення її собівартості тощо. На промисловому підприємстві методикою внутрішнього аудиту витрат на виробництво є система прийомів, за допомогою яких проводиться перевірка. Вона базується на потребі постійного спостереження за діяльністю підприємства. Не існує однієї загальноприйнятої методики здійснення внутрішнього аудиту виробничих витрат, тому кожне підприємство має створювати власну стратегію контролю, яка найточніше відповідає особливостям ведення його господарської діяльності. В той самий час в Міжнародних професійних стандартах внутрішнього аудиту містяться загальні принципи здійснення аудиторських перевірок, на яких й повинна базуватися розроблена аудитором методика контролю.

У своїй роботі внутрішній аудитор при перевірці виробничих витрат використовує такі методичні прийоми та методи для отримання аудиторських доказів:

- Вивчення. Цей методичний прийом сприяє отриманню аудитором доказів різного рівня надійності, що варіюється в залежності від характеру та джерел цих доказів;

- Спостереження і огляд. Візуальний моніторинг процесу виконання операцій і процедур має на меті фактично спостерігати за способом, яким ці операції та процедури здійснюються. Цей метод широко використовується внутрішнім аудитором при аналізі системи внутрішнього контролю з метою оцінки її ефективності та визначення можливих напрямів вдосконалень;

- Опитування. Цей методичний прийом здійснюється за допомогою проведення анкетування чи інтерв'ю у працівників підприємства для того, щоб отримати аудиторські докази в усній та письмовій формі;

- Документальний контроль. Внутрішній аудитор аналізує документацію підприємства з метою встановлення правильності ведення обліку витрат на виробництво;

- Підрахунок. Шляхом арифметичних розрахунків внутрішній аудитор визначає точність записів;

- Аналітичний огляд. Внутрішній аудитор здійснює аналіз шляхом порівняння показників діяльності підприємства та виявляє тенденції змін.

Спочатку внутрішній аудитор повинен розробити план та програму перевірки витрат на виробництво, обираючи для кожного етапу найбільш оптимальні методи контролю. Розглянемо більш детально, як може виглядати план перевірки витрат на виробництво промислової продукції внутрішнього аудитора з урахуванням методів, які аудитор може використовувати на кожному з етапів (табл. 1).

На основі проведених перевірок внутрішній аудитор складає робочі документи (РД):

а) РД 1.1 – Перевірка правильності визначення залишку незавершеного виробництва;

б) РД 1.2 – Перевірка правильності складення первинних документів з обліку виробничих витрат;

в) РД 1.3 – Перевірка правильності віднесення матеріальних витрат до витрат на виробництво;

г) РД 1.4 – Перевірка правильності віднесення витрат по зарплаті та ЄСВ до витрат на виробництво;

д) РД 1.5 – Перевірка правильності віднесення амортизації до витрат на виробництво;

е) РД 1.6 – Перевірка правильності розрахунку виробничої собівартості;

ж) РД 1.7 – Перевірка правильності кореспонденції рахунків витрат на виробництво.

Таблиця 1 – План внутрішнього аудиту витрат на виробництво промислової продукції

Етапи	Процедури	Методи перевірки
Підготовчий	1. Проведення консультацій з керівництвом щодо переліку важливих питань, які стосуються витрат на виробництво продукції 2. Розробка програми аудиту витрат на виробництво. 3. Аналіз виконання внутрішніх політик та процедур, пов'язаних з витратами на виробництво та оцінка внутрішнього контролю	Спостереження, анкетування, опитування, вивчення
Основний	1. Перевірка дотримання обраного методу для обліку виробничих витрат 2. Перевірка правильності визначення залишку незавершеного виробництва 3. Перевірка правильності первинних документів по обліку виробничих витрат 4. Перевірка правильності віднесення матеріальних витрат до витрат на виробництво 5. Перевірка правильності віднесення витрат по зарплаті та ЄСВ до витрат на виробництво 6. Перевірка правильності віднесення амортизації до витрат на виробництво 7. Перевірка правильності розрахунку виробничої собівартості 8. Перевірка правильності кореспонденції рахунків витрат на виробництво	Документальна перевірка, аналітичний огляд, підрахунок, анкетування, спостереження і огляд
Завершальний	1. Складення звіту та розробка рекомендацій. 2. Обговорення звіту з керівництвом. 3. Контроль за виконанням рекомендацій	Узагальнення, спостереження

Запропонована методика здійснення внутрішнього аудиту витрат на виробництво промислової продукції дає можливість аудитору охопити всі важливі аспекти обліку витрат виробництва, перевірити правильність, законність, своєчасність відображення в обліку усіх господарських операцій, пов'язаних з витратами на виробництво, виявити порушення та розробити рекомендації щодо їх усунення та підвищити економічну безпеку підприємства.

СИСТЕМА «СТАНДАРТ-КОСТ»: СУТНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ

Шавріна Ю.В., здоб. ОС «бакалавр»

Науковий керівник – канд. ек. наук, доц. **Т.В. Розіт**
Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна

Система стандарт-кост (standard costing system) - це система обліку витрат, яка використовує стандартні витрати для відображення фактичних витрат. Стандартні витрати - це передбачувані витрати на одиницю продукції або послугу, які встановлюються на основі минулого досвіду, експертних оцінок або інших методів [1].

Система стандарт-кост складається з двох основних етапів:

Етап 1 – розрахунок стандартних витрат. На цьому етапі визначаються стандартні витрати на матеріали, заробітну плату та накладні витрати. Основні витрати будуть розраховані наступним чином:

Стандартні витрати на матеріали розраховуються на основі норм витрат матеріалів та фактичних цін на матеріали, у той час як норми витрат матеріалів - це кількість матеріалів, необхідна для виготовлення одиниці продукції, а фактичні ціни на матеріали - це ціни, які фактично сплачуються постачальникам.

Стандартні витрати на заробітну плату розраховуються на основі норм часу та фактичних заробітних плат, при тому, що норми часу – це кількість часу, необхідна для виготовлення одиниці продукції, а фактичні заробітні плати - це заробітні плати, які фактично виплачуються працівникам.

Стандартні накладні витрати розраховуються на основі норм накладних витрат та фактичних витрат на оплату праці, матеріальні витрати та інші накладні витрати, коли норми накладних витрат - це відсоток від вартості матеріальних витрат або відсоток від прямих витрат праці [2].

Етап 2 – порівняння фактичних витрат із стандартними. Для порівняння фактичних витрат із стандартними використовуються